

A ramming-támadások európai kockázatáról a berlini Pride elleni merénylet kapcsán

Vezetői összefoglaló. A 2026. július 25-i berlini Pride rendezvény ellen végrehajtott támadás során az elkövető egy gépjárművel a tömegbe hajtott, majd ennek elakadása után késsel folytatta a támadást. Az esetet a német hatóságok iszlamista indíttatású terrorcselekményként vizsgálják. A merénylet ismét ráirányította a figyelmet a gázolások, majd késsel folytatott kombinált támadások nehéz megelőzhetőségére. A gépjárművekkel végrehajtott ramming-támadások száma a 2017-es csúcshoz képest csökkent, de 2024 óta ismét emelkedő kockázatként érzékelhető. A módszer nem a leggyakoribb, viszont az egyik legkönnyebben végrehajtható, s a legnehezebben megelőzhető és kizárható támadási forma. Bár a berlini Pride elleni merényletet nem tekintjük egy új, a 2016–2017-es méretű hullám kezdetének, de egyértelmű és erős figyelmeztetés arra, hogy a kiemelt rendezvények védelmét a teljes városi környezetre, az ismert kockázati személyek alaposabb értékelésére és a kombinált támadási forgatókönyvekre is ki kell terjeszteni.

A fenyegetés mértéke. A ramming-támadás – azaz a szándékos tömeges gázolás – Európában ritka, de továbbra is kiemelten veszélyes terrorista módszer. A merényletek száma a 2016-os nizzai és berlini támadások után, 2017-ben érte el csúcspontját: Londonban, Stockholmban, Barcelonában, Párizsban és más európai városokban is sor került ilyen támadásokra. Ezek száma 2018-2023 között csökkent, 2024-től azonban – elsősorban Németországban – ismét gyakoribbá váltak. Ezek közül nem mindegyik volt terrorista indíttatású: több eset mögött pszichiátriai problémák, személyes sérelmek vagy nehezen meghatározható, vegyes motivációk álltak. A szűken vett terrorista motivációjú ramming-támadások száma ezért továbbra is alacsony: 2013 óta megközelítőleg 15–18 bizonyítottan vagy nagy valószínűséggel terrorista indítékú ramming-, illetve ramming és késelés kombinációjával végrehajtott támadás történt Európában. Ha nem csak a terrorista, hanem a szándékos tömeges gázolásokat is beleszámítjuk, az esetek száma mintegy 30–35 lehet. De a módszer relatív fenyegetése nagy, mert kevés előkészítést igényel, könnyen utánozható, és rövid idő alatt sok áldozatot követelhet. Kelet-Közép-Európában eddig jóval kevesebb ilyen támadás történt. A kelet-közép-európai térség országaiban nem alakult ki a nyugat-európaihoz hasonló hullám, ami részben a kisebb dzsihadista közeggel és a kevesebb szimbolikus célponttal magyarázható. Ugyanakkor a módszer alkalmazásához nincs szükség terrorista hálózatra vagy bonyolult előkészítésre, ezért ez a régió sem tekinthető védettnek.

Az elkövetők motivációja. Az elkövetők többsége magányos dzsihadista, de az elkövetői kör egyre heterogénebb. A nyugati országokban a ramming terrortámadások nagyjából négyötödét dzsihadista motivációjú személyek követték el, míg kisebb részük szélsőjobboldali vagy valamely közösség ellenes indíttatású volt. A legismertebb szélsőjobboldali eset a londoni Finsbury Park-i mecset elleni 2017-es támadás. Az utóbbi években azonban egyre több olyan elkövető jelenik meg, akinek világképében keveredik az ideológiai szélsőségesség, az összeesküvés-elmélet, a személyes sérelem és a mentális probléma. Ez nehezíti a kockázatértékelést, mert az elkövető nem mindig illeszkedik a megszokott terrorista profilokhoz.

Megelőzés és elhárítás. A ramming-támadások kapcsán a terrorelhárítás technikai felkészültsége javult, de a stratégiai sebezhetőség megmaradt. A legtöbb európai nagyváros megerősítette a rendezvényeinek fizikai védelmét, elterjedtek a mobil és fix járműakadályok, valamint a lezárt rendezvényzónák. Minden lehetséges célpont védelme azonban lehetetlen, ezért a támadók egyre inkább a rendezvények megközelítési és távozási útvonalait, illetve a kevésbé védett kapcsolódó helyszíneket keres(het)ik. A berlini támadás legfontosabb operatív tanulsága az, hogy nem elegendő kizárólag a rendezvény hivatalos helyszínét védeni.

A berlini merénylet európai és magyar tanulsága, hogy a ramming-veszélyt nem kizárólag dzsihadista terrorizmusként kell kezelni. A rendezvényvédelmi terveknek számolniuk kell a gázolás és késelés kombinációjával, a magányos elkövetőkkel, a gyors radikalizálódással és a pszichiátriai-ideológiai kevert motivációkkal is. Magyarországon különösen a nagy állami rendezvények, karácsonyi vásárok, politikai tüntetések, sportesemények, vallási és LGBTQ-rendezvények megközelítési útvonalait, gyülekezési és távozási pontjait indokolt rendszeresen felülvizsgálni. A rendőrautók, buszok vagy könnyű mobil kerítések önmagukban nem minden esetben képesek megállítani egy nagy sebességű gépjárművet.

2025. július 28.